

a po válce po nich nikdo moc nepátral. Její příspěvek k tématu pro historii ztracených kešariotů je v: „Kashariyot (Couriers) in the Resistance During the Holocaust“.

- 366 *hned vedle ukrytu Cvije*: Tenhle příběh o záchraně má mnoho verzí. Viz například: Gutterman, *Fighting for Her People*, 291–299; Lubetkin, *Days of Destruction*, 272–274; Warman, v: *Mothers, Sisters, Resisters*, 288–294; Zuckerman, *Surplus of Memory* 552–556.
- 367 *Hrozilo jim další zabíjení – a rovnou na ulicích*: V roce 1946 bylo zabito více než čtyřicet Židů polskými vojáky, důstojníky a civilisty během pogromu v Kielcích.

Kapitola 31: Zapomenutá síla

- 380 *ale rovněž křehká*: Epstein, *Children of the Holocaust*, 168–169, 178, 251, vypráví o tom, jak rodiče přeživších byli považováni za „křehké“; jejich děti je musely chránit.
- 382 *skupině se přezdívalo „Děvčata Frumky“*: Yoseph Baratz, „The Frumka Group“, *Women in the Ghettos*, 182–184, říká, že součástí skupiny byla Bela a dalších třicet dívek ve věku od osmnácti do dvaadvaceti.
- 389 *Řada z těch, které přežily, byly požehnané energií a dlouhověkostí*: V době psaní této knihy byla stále naživu partyzáнка Mira Rosnowová – bylo jí 99 let, její sestra Sára, také partyzánská bojovnice, zemřela ve věku 92 roků. Chayelet Porus Palevsky, partyzán z Vilnius, byl v době psaní knihy ještě naživu. Liba Marshak Augenfildová, partyzáнка z Vilnius, se dožila 95 let.
- 389 *„Rodina je ze všeho nejdůležitější,“ nepřestávala zdůrazňovat*: Epstein, *Children of the Holocaust* 182, 310, zmiňuje se o tom, že přeživší většinou považují za nejdůležitější hodnotu rodinnou soudržnost.

Epilog

- 399 *„kdo trpěl víc“*: Jsem zavázaná Samueli J. Kassowovi (přednáška v: „In Dialogue: Polish Jewish Relations During the Interwar Period“), inspiruje myšlenky v tomto odstavci, konkrétně se týká stanoviska, aby se „nepřikrášloval“ antisemitismus a hraní her na to, kdo trpěl více.

LITERATURA A DALŠÍ ZDROJE

Toto je výběr z bibliografie zahrnující mé nejvýznamnější zdroje. Další zdroje jsou v poznámkách na konci textu. Používám patřičná jména tak, jak se objevují v rámci zdrojů; jejich tvar někdy nekoresponduje s tvarem, který používám v knize.

Archivní zdroje

Alex Dworkin Canadian Jewish Archives, Montreal, Kanada. Emanuel Ringelblum Jewish Historical Institute, Varšava, Polsko.

Ghetto Fighters' House Museum, Izrael.

- Důležitý zdroj psaných i verbálně zaznamenaných svědectví, současné i historické zpravodajské články, fotografie, korespondence, přepisy přednášek, slavnostních projevů a dalších nepublikovaných dokumentů se vztahem k většině postav této knihy, včetně několika svědectví, jež podala Renia Kukielka.

Izrael National Archives, Jeruzalém, Izrael.

- Renia Kukielka – imigrační dokumenty.

Izrael National Library, Jeruzalém, Izrael.

- Renia Kukielka – psané svědectví.

JDC Archives, New York, USA. Kibbutz Dafna, Izrael.

Jad Vašem, Jeruzalém, Izrael.

- Důležitý zdroj psaných a ústních svědectví včetně těch, která podaly Renia Kukielka, Bela Hazanová, Chawka Lencznerová.

Massuah International Institute for Holocaust Studies, Tel Yitzhak, Izrael.

Moreschet Mordechai Anielewicz Memorial Holocaust Study and Research Center, Givat Haviva, Izrael.

Ringelblum Archive. (Zpřístupněný na různých lokacích a v různých formátech.)

United States Holocaust Memorial Museum, Washington, DC.

- Registry přeživších, vzácné knihy, brožury, ústně podaná historie a přepisy z konferencí, digitalizovaný archiv ghetta v Białystoku, digitalizovaná verze

Ringelblumova archiv, staré pohlednice, fotografie, videa a psaná svědectví.

The Wiener Holocaust Library, London, UK.

YIVO, New York, USA.

Online zdroje

Níže jsou často používané online zdroje; doplnila jsem domovské stránky, ale nikoli každý jednotlivý článek.

Arolsen Archives – International Center on Nazi Persecution: Online Archive; <https://arolsen-archives.org/en/search-explore/search-online-archive>.

„Before They Perished“ Exhibition; <https://artsandculture.google.com/exhibit/QRNJBGMI>.

Beit Hatfutsot: My Jewish Story, The Open Databases of the Museum of the Jewish People; <https://dbs.bh.org.il>.

Brama Cuckermana Foundation; <http://www.bramacukermana.com>. Centropa; [centropa.org](http://www.centropa.org).

Culture.pl; <https://culture.pl/en>.

Emanuel Ringelblum Jewish Historical Institute; <http://www.jhi.pl/en>. Geni; <https://www.geni.com/family-tree/html/start>.

Historic Films Stock Footage Archive, YouTube channel; <https://www.youtube.com/channel/UCPbqb1jQ7cgkUqX2m33d6uw>.

The Hebrew University of Jeruzalém: Holocaust Oral History Collection; <http://multimedia.huji.ac.il/oralhistory/eng/index-en.html>.

Holocaust Historical Society; <https://www.holocausthistoricalsociety.org.uk>. JewishGen; <https://www.jewishgen.org/new>.

Jad Vašem: Articles; <https://www.yadvashem.org/articles/general.html>.

Jad Vašem: Exhibitions; <https://www.yadvashem.org/exhibitions.html>.

Jad Vašem: Shoah Resource Center; www.yadvashem.org.

Jewish Partisan Education Foundation; <http://www.jewishpartisans.org>. Jewish Records Indexing – Poland; <http://jri-Polsko.org>.

Jewish Virtual Library; <https://www.jewishvirtuallibrary.org>.

Jewish Women's Archive: The Encyclopedia of Jewish Women; <https://jwa.org/encyclopedia>.

Michael Kovner; <https://www.michaelkovner.com>.

Modern Hebrew Literature – a Bio-Bibliographical Lexicon; <https://library.osu.edu/projects/hebrew-lexicon/index.htm>.

Museum of the History of Polish Jews POLIN: Virtual Shtetl; <https://sztetl.org.pl/en>.

Museum of the History of Polish Jews POLIN: Polish Righteous; <https://sprawiedliwi.org.pl/en>.

Narodowe Archiwum Cyfrowe; <https://audiovis.nac.gov.pl>.

The New York Public Library: Yizkor Book Collection; <https://digitalcollections.nypl.org/collections/yizkor-book-collection#/?tab=navigation>.

Organization of Partisans, Underground Fighters and Ghetto Rebels in Izrael; <http://eng.thepartisan.org/> a <http://archive.c3.ort.org.il/Apps/WW/page.aspx?ws=496fe4b2-4d9a-4c28-a845-510b28b1e44b&page=8bb2c216-624a-41d6-b396-7c7c161e78ce>.

Centrum Badań nad Zagładą Żydów: Databáze Varšavského ghettá; <http://warszawa.getto.pl>.

Sarah and Chaim Neuberger Holocaust Education Center: In Their Own Words; <http://www.intheirownwords.net>.

Sharon Geva; <http://sharon-geva.blogspot.com/p/english.html>.

Silesiaheritage, kanál na YouTube; <https://www.youtube.com/user/silesiaheritage/featured>.

United States Holocaust Memorial Museum: Holocaust Encyclopedia; <https://encyclopedia.ushmm.org>.

USC Shoah Foundation: Visual History Archive; <https://sfi.usc.edu/vha>.

Varšava před druhou světovou válkou, kanál na YouTube; https://www.youtube.com/channel/UC_7UzhH0KCna70a5ubpoOhg.

The World Society of Częstochowa Jews and Their Descendants; <https://www.czystochowajews.org>.

Yiddish Book Center: Oral Histories; <http://www.jhi.pl/en>.

YIVO Digital Archive on Jewish Life in Poland; <http://polishjews.yivoarchives.org>.

The YIVO Encyclopedia of Jews in Eastern Europe; <https://yivoencyclopedia.org>. Zaglembie World Organization; zaglembie.org.

Výstavy a památníky

Bunkier Anielewicza, Miła 18, Varšava, Polsko.

Faces of Resistance: Women in the Holocaust, Moreshet, Givat Haviva, Izrael.

The Paper Brigade: Smuggling Rare Books and Documents in Nazi-Occupied Vilna, 11. říjen, 2017 – 14. prosinec, 2018, YIVO, New York.

Pomník Evakuaci Bojovníků Getta Warszawskiego, ulice Prosta, Varšava, Polsko.

Stálá expozice, Emanuel Ringelblum Jewish Historical Institute, Varšava, Polsko.

Stálá expozice, Galicia Jewish Museum, Krakov, Polsko.

Stálá expozice, Ghetto Fighters' House Museum, Ghetto Fighters' House, Izrael.

Stálá expozice, Dom Modlitwy Mizrachi, Muzeum Zagłębia w Będzinie, Polsko.

Stálá expozice, Montreal Holocaust Museum, Montreal, Kanada.

Stálá expozice, Moreshet, Givat Haviva, Izrael.

Stálá expozice, Mauzoleum Walki i Męczeństwa, Varšava, Polsko.

Stálá expozice, Muzeum Warszawy, Varšava, Polsko.

Stálá expozice, Muzeum Więzienia „Pawiak“, Varšava, Polsko.

Stálá expozice, Fabryka Emalia Oskara Schindlera, Muzeum Historyczne Miasta Krakowa, Krakov, Polsko.

Stálá expozice, POLIN Museum of the History of Polish Jews, Varšava, Polsko.

Stálá expozice, United States Holocaust Memorial Museum, Washington, DC.

Stálá expozice, Muzeum Powstania Warszawskiego, Varšava, Polsko.

Stálá expozice, Yad Mordechai Museum, Hof Ashkelon, Izrael.

Stálá expozice, Jad Vašem, Jeruzalém, Izrael.

Stálá expozice, Żabiński Villa, varšavská zoologická zahrada, Varšava, Polsko.

Violated, Ronald Feldman Gallery, od 12. dubna do 12. května 2018, New York.

Vybrané akce a události

„Hitler Hanging on a Tree: Soviet Jewish Humor During WW2“. Přednáška: Anna Shternshis. Duben 2018. New York. YIVO.

„In Dialogue: Polish Jewish Relations During the Interwar Period“. Přednáška: Samuel D. Kassow a Paul Brykczynski, 15. listopadu 2018. New York. Fordham University, Columbia, YIVO.

„Kraków Ghetto: A Walking Tour“. Agi Legutko. Červen 2018. Krakov, Polsko, Jewish Culture Festival.

„Memorial for Varšava Ghetto, Varšava Ghetto Uprising Commemoration, 75th Anniversary“. 19. dubna, 2018. New York. The Congress for Jewish Culture with Friends of the Bund, the Jewish Labor Committee, the Workmen's Circle, and YIVO.

Nusakh Vilna Memorial Lecture and Concert. 16. září 2018 a 22. září 2019. New York. YIVO.

Uprising. Promítání a diskuse, 22. dubna 2018. New York City. Jewish Partisan Education Foundation, Directors Guild.

Osobní rozhovory

Rivka Augenfild, Montreal, Kanada, 10. a 17. srpna 2018. Ralph Berger, New York, 10. dubna 2018.

Havi Dreifuss, Tel Aviv, Izrael; 16. května 2018.

Sandy Fainer, telefonicky, 27. listopadu 2018.

Yoram Kleinman, telefonicky, 11. února 2019 (rozhovor vedený Elishou Baskinovou).

Michael Kovner, Jeruzalém, Izrael, 17. května 2018.

Jacob Harel a Leah Waldman, Haifa, Izrael; 14. května 2018.

Barbara Harshav, New York, 9. března a 23. dubna 2018.

Emil Kerenji, Washington, DC, 27. dubna 2018.

Agi Legutko, New York, 2. května 2018.

Jonathan Ornstein, Krakov, Polsko, 25. června 2018.

Daniela Ozacky-Stern a Yonat Rotbain, Givat Haviva, Izrael, 14. května 2018.

Chayelevsky, Skype, 20. listopadu 2018.

Katarzyna Person, Varšava, Polsko, 21. června 2018.

Avihu Ronen, Tel Aviv, Izrael, 16. května 2018.

Lilian Rosenthal, telefonicky, 12. listopadu 2018.

Rochelle Saidel, New York, 8. června 2018.

Elaine Shelub, telefonicky, 6. listopadu 2018.

Anna Shternshis, New York, 9. dubna 2018.

David Silberklang, Jeruzalém, Izrael, 17. května 2018.

Holly Starr, telefonicky, 13. listopadu 2018.

Michał Trębacz, Varšava, Polsko, 22. června 2018.

Merav Waldman, Skype, 23. října 2018.

Yoel Yaari, Jeruzalém, Izrael, 17. května 2018.

Racheli Yahav, Tzora, Izrael, 17. května 2018.

Eyal Zuckerman, Tel Aviv, Izrael, 15. května 2018.

Další vybrané dosud nepublikované materiály

Grabowski, Jan. „The Polish Police: Collaboration in the Holocaust“. Lecture at USHMM, 17. listopadu 2016. Text přístupný online.

Jewish Telegraphic Agency Newswire. 8. ledna 1943. Vol. 10. Number 6. New York.

Kaslow, Maria Wizmur. „Mania: A Gestapo Love Story“ a „Vanished“. Rodinná sbírka.

Kukielka, Renia. Fotografie, dopis, svědectví manžela, slavnostní řeč. Rodinná sbírka.

Shchori, Frumi. „Voyage and Burden: Women Members of the Fighting Underground in the Ghettos of Poland as Reflected in their Memoirs (1945–1998)“. Diplomová práce, Tel Aviv University, 2006. (hebrejsky)

Starr, Holly. Eulogy for Sara Rosnow, 2017. Nepublikované svědectví, Azrieli Foundation.

Vybrané knihy

Nezahrnula jsem jednotlivé kapitoly nebo články. Mnohé z těch knih byly vydány v různých edicích a jazycích; poskytují relevantní informace, pokud jsou dostupné.

Hantze and Frumka: Letters and Reminiscences. Tel Aviv, Izrael: Hakibbutz Hameuchad, 1945. (hebrejsky)

In Honor of Ala Gertner, Róza Robota, Regina Safirztajn, Ester Wajcblum: Martyred Heroines of the Jewish Resistance in Auschwitz Executed on January 5, 1945. N.p.: n.p., c. 1991. (anglicky, jidiš, polsky, německy, francouzsky)

In the Face of Annihilation: Work and Resistance in the Ghettos 1941–1944. Berlin, Germany: Touro College, 2017. Katalog výstavy.

Portraits of the Fighters: Biographies and Writings of Young Leaders of the Jewish Resistance During the Holocaust. American Friends of the Ghetto Fighters' Museum.

- Voice of the Woman Survivor* 9, no. 2. New York: WAGRO Women Auxiliary to the Community of Survivors, Holocaust Resource Centers and Libraries. Jaro 1992.
- Women of Valor: Partisans and Resistance Fighters*. Center for Holocaust Studies Newsletter 3, no. 6. New York: Center for Holocaust Studies, 1990.
- Ackerman, Diane. *The Zookeeper's Wife: A War Story*. New York: Norton, 2007.
- Baumel-Schwartz, Judith Taylor, and Tova Cohen, eds. *Gender, Place and Memory in the Modern Jewish Experience: Re-Placing Ourselves*. London, UK: Vallentine Mitchell, 2003.
- Berés Witold and Krzysztof Burnetko. *Marek Edelman: Being on the Right Side*. Translated by William R. Brand. Krakov, Polsko: Berés Media, 2016.
- Berger, Ralph S., and Albert S. Berger, eds. *With Courage Shall We Fight: The Memoirs and Poetry of Holocaust Resistance Fighters Frances „Fruma“ Gulkowich Berger and Murray „Motke“ Berger*. Margate, UK: ComteQ, 2010.
- Blady-Szwajger, Adina. *I Remember Nothing More: The Varšava Children's Hospital and the Jewish Resistance*. New York: Pantheon, 1990.
- Brzezinski, Matthew. *Isaac's Army: A Story of Courage and Survival in Nazi-Occupied Poland*. New York: Random House, 2012.
- Burstein, Dror. *Without a Single Case of Death: Stories from Kibbutz Lohamei Haghetatot*. Tel Aviv, Izrael: Ghetto Fighters' House/Babel, 2007.
- Cain, Larissa. *Ghettos in Revolt: Poland, 1943*. Paris, France: Autrement, 2003 (French).
- Cohen, Rich. *The Avengers: A Jewish War Story*. New York: Knopf, 2000.
- Czoher, Anna, Dobrochna Kałwa, et al. *Is War Men's Business? Fates of Women in Occupied Kraków in Twelve Scenes*. Překlad: Tomasz Teszner a Joanna Bełch-Rucińska. Krakov, Polsko: Muzeum Historyczne Miasta Krakowa, 2011. Katalog výstavy.
- Diatłowski, Jerzy, ed. *Jews in Battle, 1939–1945*. 4 vols. Varšava, Polsko: Association of Jewish Combatants and Victims of World War II and Jewish Historical Institute, 2009–2015 (polsky).
- Diner, Hasia R. *We Remember with Reverence and Love: American Jews and the Myth of Silence After the Holocaust, 1945–1962*. New York: New York University Press, 2009.
- Draenger, Gusta Davidson. *Justyna's Narrative*. Překlad: Roslyn Hirsch a David H. Hirsch. Amherst, MA: University of Massachusetts Press, 1996.
- Draper, Paula J., and Richard Menkis, eds. *New Perspectives on Kanada, the Holocaust and Survivors*. *Canadian Jewish Studies*, Special Issue. Montreal, Kanada: Association for Canadian Jewish Studies, 1997.
- Dror, Zvi. *The Dream, the Revolt and the Vow: The Biography of Zivia Lubetkin-Zuckerman (1914–1978)*. Překlad: Bezalel Ianai. Tel Aviv, Izrael: General Federation of Labor (Histadrut) a Ghetto Fighters' House, 1983.
- Edelman, Marek. *The Ghetto Fights*. New York: American Representation of the General Jewish Workers Union of Poland, 1946.
- Engel, David, Yitzchak Mais et al. *Daring to Resist: Jewish Defiance in the Holocaust*. New York: Museum of Jewish Heritage, 2007. Katalog výstavy.

- Engelking, Barbara, and Jacek Leociak. *The Varšava Ghetto: A Guide to the Perished City*. New Haven, CT: Yale University Press, 2009.
- Epstein, Helen. *Children of the Holocaust: Conversations with Sons and Daughters of Survivors*. New York: Penguin, 1979.
- Feldhay Brenner, Rachel. *Writing as Resistance: Four Women Confronting the Holocaust*. University Park, Pennsylvania: Penn State University Press, 2003.
- Fishman, David E. *The Book Smugglers: Partisans, Poets, and the Race to Save Jewish Treasures from the Nazis*. Lebanon, NH: ForEdge, 2017.
- Freeze, ChaeRan, Paula Hyman et al., eds. *Polin: Studies in Polish Jewry*, vol. 18, *Jewish Women in Eastern Europe*. Liverpool, UK: Littman Library of Jewish Civilization, 2005.
- Gabis, Rita. *A Guest at the Shooters' Banquet: My Grandfather's SS Past, My Jewish Family, A Search for the Truth*. New York: Bloomsbury, 2015.
- Geva, Sharon. *To the Unknown Sister: Holocaust Heroines in Israeli Society*. Tel Aviv, Izrael: Hakibbutz Hameuchad, 2010. (hebrejsky)
- Goldenberg, Myrna, ed. *Before All Memory Is Lost: Women's Voices from the Holocaust*. Toronto, Kanada: Azrieli Foundation, 2017.
- Goldstein, Bernard. *The Stars Bear Witness*. Překlad: Leonard Shatzkin. London, UK: Victor Gollancz, 1950.
- Grossman, Chaika. *The Underground Army: Fighters of the Białystok Ghetto*. Translated by Shmuel Beer. New York: Holocaust Library, 1987.
- Grove, Kimberley Sherman, and Judy Geller. *Stories Inked*. Brighton, Kanada: Reflections on the Past, 2012.
- Grunwald-Spier, Agnes. *Women's Experiences in the Holocaust: In Their Own Words*. Stroud, UK: Amberley, 2018.
- Grupińska, Anka. *Reading the List*. Wołowiec, Polsko: Czarne, 2014 (polsky).
- Gurewitsch, Brana, ed. *Mothers, Sisters, Resisters: Oral Histories of Women Who Survived the Holocaust*. Tuscaloosa, AL: University of Alabama Press, 1998.
- Gutterman, Bella. *Fighting for Her People: Zivia Lubetkin, 1914–1978*. Překlad: Ora Cummings. Jeruzalém, Izrael: Jad Vašem, 2014.
- Heilman, Anna. *Never Far Away: The Auschwitz Chronicles of Anna Heilman*. Calgary, Kanada: University of Calgary Press, 2001.
- Izhar, Naomi. *Chasia Bornstein-Bielicka, One of the Few: A Resistance Fighter and Educator, 1939–1947*. Překlad: Naftali Greenwood. Jeruzalém, Izrael: Jad Vašem, 2009.
- Kalchheim, Moshe, ed. *With Proud Bearing 1939–1945: Chapters in the History of Jewish Fighting in the Narotch Forests*. Tel Aviv, Izrael: Organisation of Partisans, Underground Fighters and Ghetto Rebels in Izrael, 1992 (jidiš).
- Katz, Esther, and Joan Miriam Ringelheim, eds. *Proceedings of the Conference on Women Surviving the Holocaust*. New York: Institute for Research in History, c1983.

- Kirshenblatt-Gimblett, Barbara, and Antony Polonsky, eds. *POLIN, 1000 Year History of Polish Jews—Catalogue for the Core Exhibition*. Varšava, Polsko: POLIN Museum of the History of Polish Jews, 2014. Katalog výstavy.
- Klinger, Chajka. *I am Writing These Words to You: The Original Diaries, Będzin 1943*. Překlad: Anna Brzostowska a Jerzy Giebułtowski. Jeruzalém, Izrael: Yad Vashem and Moreshet, 2017. (Originální práce publikovaná hebrejsky v roce 2016.)
- Kloizner, Izrael, and Moshe Perger. *Holocaust Commentary: Documents of Jewish Suffering Under Nazi Rule*. Jeruzalém, Izrael: Jewish Agency of Izrael and the Rescue Committee for the Jews of Occupied Europe, 1945–1947.
- Korczak, Riezl. *Flames in Ash*. Izrael: Sifriyat Po'alim, Hakibbutz Ha'artzi Hashomer Hatzair, 1946. (hebrejsky)
- Korczak, Roszka, Yehuda Tubin, and Yosef Rab, eds. *Zelda the Partisan*. Tel Aviv, Izrael: Moreshet and Sifriyat Po'alim, 1989. (hebrejsky)
- Kukielka, Renia. *Underground Wanderings*. Ein Harod, Izrael: Hakibbutz Hameuchad, 1945. (hebrejsky)
- Kukielko, Renya. *Escape from the Pit*. New York: Sharon Books, 1947.
- Laska, Vera, ed. *Women in the Resistance and in the Holocaust: The Voices of Eyewitnesses*. Westport, CT: Praeger, 1983.
- Laskier, Rutka. *Rutka's Notebook: January–April 1943*. Jeruzalém, Izrael: Jad Vašem, 2007.
- Liwer, Dawid. *Town of the Dead: The Extermination of the Jews in the Zagłębie Region*. Tel Aviv, Izrael, 1946. (hebrejsky)
- Lubetkin, Zivia. *In the Days of Destruction and Revolt*. Translated by Ishai Tubbin and Debby Garber. Edited by Yehiel Yanay, biographical index by Yitzhak Zuckerman. Tel Aviv, Izrael: Am Oved; Hakibbutz Hameuchad; Ghetto Fighters' House, 1981. (Originální práce publikovaná hebrejsky v roce 1979.)
- Lukowski, Jerzy, and Hubert Zawadzki. *A Concise History of Poland*. Cambridge, UK: Cambridge University Press, 2001.
- Meed, Vladka. *On Both Sides of the Wall*. Translated by Steven Meed. Washington, DC: United States Holocaust Memorial Museum, 1993. (Originální práce publikovaná v jidiš v r. 1948.)
- Michlic, Joanna Beata, ed. *Jewish Families in Europe, 1939–Present: History, Representation and Memory*. Waltham, MA: Brandeis University Press, 2017.
- Milgrom, Frida. *Mulheres na resistência: heroínas esquecidas que se arriscaram para salvar judeus ao longo da história*. Sao Paolo, Brazil: Ispis, 2016.
- Namyslo, Aleksandra. *Before the Holocaust Came: The Situation of the Jews in Zagłębie during the German Occupation*. Katowice, Polsko: Public Education Office of the Institute of National Remembrance, with the Emanuel Ringelblum Jewish Historical Institute in Varšava and Yad Vashem, 2014. Katalog výstavy.
- Neustadt, Meilech, ed. *Destruction and Rising, The Epic of the Jews in Varšava: A Collection of Reports and Biographical Sketches of the Fallen*. 2nd ed. Tel Aviv, Izrael: Executive Committee of the General Federation of Jewish Labor in Izrael, 1947.
- Ofer, Dalia, and Lenore J. Weitzman, eds. *Women in the Holocaust*. New Haven, CT: Yale University Press, 1998.
- Ostrower, Chaya. *It Kept Us Alive: Humor in the Holocaust*. Translated by Sandy Bloom. Jeruzalém, Izrael: Jad Vašem, 2014.
- Paldiel, Mordechai. *Saving One's Own: Jewish Rescuers During the Holocaust*. Philadelphia, PA: The Jewish Publication Society; Lincoln: University of Nebraska Press, 2017.
- Paulsson, Gunnar S. *Secret City: The Hidden Jews of Varšava 1940–1945*. New Haven, CT: Yale University Press, 2003.
- Person, Katarzyna, ed. *Varšava Ghetto: Everyday Life*. The Ringelblum Archive, vol. 1. Překlad: Anna Brzostowska et al. Varšava, Polsko: Jewish Historical Institute, 2017.
- Porat, Dina. *The Fall of a Sparrow: The Life and Times of Abba Kovner*. Stanford, CA: Stanford University Press, 2010.
- Prince, Robert M. *The Legacy of the Holocaust: Psychohistorical Themes in the Second Generation*. New York: Other Press, 1999. (Originální práce publikovaná v r. 1985.)
- Rakovsky, Puah. *My Life as a Radical Jewish Woman: Memoirs of a Zionist Feminist in Poland*. Překlad: Barbara Harshav a Paula E. Hyman. Bloomington, IN: Indiana University Press, 2001.
- Rapaport, J. ed. *Memorial Book of Zagłębie*. Tel Aviv, Izrael, n.p., 1972. (jidiš, hebrejsky, anglicky)
- Reinhartz, Henia. *Bits and Pieces*. Toronto, Kanada: Azrieli Foundation, 2007.
- Ringelblum, Emanuel. *Notes From the Varšava Ghetto: The Journal of Emmanuel Ringelblum*. Translated by Jacob Sloan. New York: ibooks, 2006. (Originální práce publikovaná v r. 1958.)
- Rittner, Carol, and John K. Roth, eds. *Different Voices: Women and the Holocaust*. St. Paul, MN: Paragon House, 1993.
- Ronen, Aviuh. *Condemned to Life: The Diaries and Life of Chajka Klinger*. Haifa and Tel Aviv, Izrael: University of Haifa Press, Miskal-Yidioth Ahronoth and Chemed, 2011. (hebrejsky)
- Rosenberg-Amit, Zila (Cesia). *Not to Lose the Human Face*. Tel Aviv, Izrael: Kibbutz Hameuchad, Moreshet, Ghetto Fighters' House, 1990. (hebrejsky)
- Rotem, Simha „Kazik“. *Memoirs of a Ghetto Fighter*. Translated by Barbara Harshav. New Haven, CT: Yale University Press, 1994.
- Rufeisen-Schüpper, Hella. *Farewell to Mila 18*. Tel Aviv, Izrael: Ghetto Fighters' House and Hakibbutz Hameuchad, 1990. (hebrejsky)
- Saidel, Rochelle G., and Batya Brudin, eds. *Violated! Women in Holocaust and Genocide*. New York: Remember the Women Institute, 2018. Katalog výstavy.
- Saidel, Rochelle G., and Sonja M. Hedgepeth, eds. *Sexual Violence Against Jewish Women During the Holocaust*. Waltham, MA: Brandeis University Press, 2010.
- Schulman, Faye. *A Partisan's Memoir: Woman of the Holocaust*. Toronto, Kanada: Second Story Press, 1995.

- Shalev, Ziva. *Tossia Altman: Leader of Hashomer Hatzair Movement and of the Varšava Ghetto Uprising*. Tel Aviv, Izrael: Moreshet, 1992. (hebrejsky)
- Shandler, Jeffrey, ed. *Awakening Lives: Autobiographies of Jewish Youth in Poland Before the Holocaust*. New Haven, CT: Yale University Press, 2002.
- Shelub, Mira, and Fred Rosenbaum. *Never the Last Road: A Partisan's Life*. Berkeley, CA: Lehrhaus Judaica, 2015.
- Solomian-Lutz, Fanny. *A Girl Facing the Gallows*. Tel Aviv, Izrael: Moreshet and Sifryat Hapoalim, 1971. (hebrejsky)
- Spizman, Leib, ed. *Women in the Ghettos*. New York: Pioneer Women's Organization, 1946 (jidiš).
- Tec, Nechama. *Resistance: Jews and Christians Who Defied the Nazi Terror*. New York: Oxford University Press, 2013.
- Thon, Elsa. *If Only It Were Fiction*. Toronto, Kanada: Azrieli Foundation, 2013.
- Tubin, Yehuda, Levi Deror, et al., eds. *Ruzka Korchak-Marle: The Personality and Philosophy of Life of a Fighter*. Tel Aviv, Izrael: Moreshet and Sifriyat Po'alim, 1988. (hebrejsky)
- Vitis-Shomron, Aliza. *Youth in Flames: A Teenager's Resistance and Her Fight for Survival in the Varšava Ghetto*. Omaha, NE: Tell the Story, 2015.
- Wilfand, Yigal, ed. *Vitka Fights for Life*. Givat Haviva, Izrael: Moreshet, 2013. (hebrejsky)
- Ya'ari-Hazan, Bela. *Bronisława Was My Name*. Tel Aviv, Izrael: Hakibbutz Hameuchad, Ghetto Fighters' House, 1991. (hebrejsky)
- Yerushalmi, Shimshon Dov. *Jędrzejów Memorial Book*. Tel Aviv, Izrael: Jędrzejów Community in Izrael, 1965.
- Zuckerman, Yitzhak „Antek“. *A Surplus of Memory: Chronicle of the Varšava Ghetto Uprising*. Překlad: Barbara Harshav. Berkeley, CA: University of California Press, 1993.

Vybrané články

- Tento seznam zahrnuje výběr několika významných článků, které se neobjevují v knize nebo online zdrojích výše uvedených.
- Bernard, Mark. „Problems Related to the Study of the Jewish Resistance Movement in the Second World War“. *Yad Vashem Studies* 3 (1959): 41–65.
- Fox-Bevilacqua, Marisa. „The Lost, Shul of Będzin: Uncovering Poland's Once vibrant Jewish Community“, *Ha'aretz*, 7. září 2014, <https://www.haaretz.com/jewish/premium-the-lost-shul-of-Będzin-1.5263609>.
- Harran, Ronen. „The Jewish Women at the Union Factory, Auschwitz 1944: Resistance, Courage and Tragedy“. *Dapim: Studies in the Holocaust* 31, no. 1 (2017): 45–67.
- Kasonata, Adriel. „Poland: Europe's Forgotten Democratic Ancestor“. *The National Interest*. May 5, 2016. <https://nationalinterest.org/feature/poland-europes-forgotten-democratic-ancestor-16073>.

- Kol-Inbar, Yehudit. „‘Not Even for Three Lines in History’: Jewish Women Underground Members and Partisans During the Holocaust“. *A Companion to Women's Military History*. Eds. Barton Hacker and Margaret Vining. Leiden, Netherlands: Brill, 2012.
- Ofer, Dalia. „Condemned to Life? A Historical and Personal Biography of Chajka Klinger“. Překlad: Naftali Greenwood. *Yad Vashem Studies* 42, no. 1 (2014): 175–88.
- The Pioneer Woman*, no. 97, duben 1944.
- Porter, Jack. „Jewish Women in the Resistance“. *Jewish Combatants of World War 2*, no. 3 (1981).
- Ringelheim, Joan. „Women and the Holocaust: A Reconsideration of Research.“ *Signs* 10, no. 4 (léto 1985): 741–61.
- Ronen, Avihu. „The Cable That Vanished: Tabenkin and Ya'ari to the Last Surviving Ghetto Fighters“. *Yad Vashem Studies* 41, no. 2 (2013): 95–138.
- „The Jews of Będzin“. *Before They Perished . . . Photographs Found in Auschwitz*. Vydáno: Kersten Brandt, Hanno Loewy, et al. Oświęcim, Polsko: Auschwitz-Birkenau State Museum, 2001, 16–27.
- Szczęsna, Joanna. „Irena Conti“. *Wysokie Obcasy*. 21. dubna 2014 (polsky).
- Tzur, Eli. „A Cemetery of Letters and Words“. *Ha'aretz*, 1. srpna 2003, <https://www.haaretz.com/1.5354308>.
- Vershitskaya, Tamara. „Jewish Women Partisans in Belarus“. *Journal of Ecumenical Studies* 46, no. 4 (podzim 2011): 567–72.
- Yaari, Yoel. „A Brave Connection“. *Yedioth Ahronoth*. Passover Supplement, April 5, 2018. (hebrejsky)
- Zariz, Ruth. „Attempts at Rescue and Revolt; Attitude of Members of the Dror Youth Movement in Będzin to Foreign Passports as Means of Rescue“, *Yad Vashem Studies* 20 (1990): 211–36.
- Zerofsky, Elisabeth. „Is Poland Retreating from Democracy?“ *New Yorker*. 23. července 2018.

Filmy a audio

- Blue Bird*. DVD. Directed by Ayelet Heller. Izrael, 1998. (hebrejsky)
- Daring to Resist: Three Women Face the Holocaust*. DVD. Režie: Barbara Attie and Martha Goell Lubell. USA, 1999.
- The Heart of Auschwitz*. DVD. Režie: Carl Leblanc. Kanada, 2010.
- The Last Fighters*. DVD. Režie: Ronen Zaretsky a Yael Kipper Zaretsky. Izrael, 2006. (hebrejsky)
- Partisans of Vilna: The Untold Story of Jewish Resistance During World War II*. Režie: Josh Waletzky. USA, 1986.
- Pillar of Fire* (verze v hebrejštině, pravděpodobně epizoda 13). Možno vidět: Yad Mordechai Museum. Režie: Asher Tlalim. Izrael, 1981. (hebrejsky)